

TEIRRI TÍÐ, IÐ HEVUR BRÚK FYRI BÓKMENTALIGUM IDEALISTUM

“TANN ENSKTTALANDI HEIMURIN SKAL HAVA MØGULEIKA AT LESA JÓANES”
TAÐ ER AMERIKANARIN, MATTHEW LANDRUM, SUM EIGUR ORÐINI.
HANN ER Í FØROYUM FYRI TRIÐJU FERÐ Í SAMBANDI VIÐ SUMMARSKEIÐ Í
FØROYSKUM MÁLI OG BÓKMENTUM Á FRÓÐSKAPARSETRI FØROYA OG ER
FARIN UNDIR AT TÝÐA YR KINGAR HJÁ JÓANESI NIELSEN TIL ENSKT.

Paula Gaard

Matthew møtti yrkingunum hjá Jóanesi fyrstu ferð, tá hann umsetti yrkingina “Mítt pass er andadrátturin” í sambandi við ein fyrilestur hjá Tótu Árnadóttur um modernaðar føroyskar yrkingar á Føroyamálsdeildini í 2012.

Hann var bergtikin av yrkingini og sendi hana til gitna bretska tíðarritið Modern Poetry in Translation, sum prentaði hana og bað um at fáa meira av hesum slagnum! Síðani tá hava týðingar hjá Matthew av yrkingum hjá Jóanesi eisini verið prentaðar í amerikonsku tíðarritunum RHINO og The Adirondack Review.

Í lötuni arbeiðir Matthew við at leggja seinastu hond á at týða savnið Brúgvar av svongum orðum og fáa tað útgivið. Tóta Árnadóttir og undirritaða hava samstarvað við hann í frítíðini við at týða yrkingarnar í hesum savninum. Áður hevur Matthew eisini samstarvað við Agnar Artúvertin í sambandi við týðingarnar.

Nú Matthew Landrum er í Føroyum, kallar hann til fundar um týðingarvirksemið, og Jóanes Nielsen, Matthew Landrum, Kári Sverrisson og vit báðar Tóta hittast í Kaffihúsinum. Vit skifta millum annað orð um yrkingarnar hjá Jóanesi, sum at kalla liva sitt egna lív og finna veg út í heimin. Matthew Landrum arbeiðir við at týða tær til enskt, Kári Sverrisson hevur smíðað lög til yrkingarnar og givið tær út á fløgu, og í lötuni situr Eivind Weyhe og rættlesur tær samlaðu yrkingarnar eftir Jóanes Nielsen, sum Jógvan Isaksen hevur tikið stig til at prenta og geva út í heyst.

EIN DRÁTTUR AV PÍNU

Í sambandi við fundin nýtir Kári høvið at handa Jóanesi lutin, sum symboliserar heiðurin fyri ársins sangtekst til Faroese Music Awards 2014, sum hann tók ímóti fyri Jóanes, tí hann var burturstaddur, tá virðislønirnar vórðu handaðar. Teksturin er yrkingin “Lívið er júst tað, sum tað er”, sum kom út á fløguni “Nøkur fá fet aftrat” hjá Kára og Bendum Spónum í 2013, og tá eg eftir fundin fái høvi at gera eina samrøðu við Jóanes Nielsen, spyrji eg hann, hvussu hann hevur tað við, at hansara yrkingar verða framfórdar sum sangir.

– Tað hevur eydnast Kára at løtt yrkingarnar. Eg

var bangin fyri, at tað ikki fór at rigga; at tónleikurin og hansara sermerkta rødd fóru at leggja seg sum døggið oman á orðini. Men tvørturímóti hevur tað givið yrkingunum nakað eyka. Hann hevur bókstaviliga sett streym til tær tíggu yrkingarnar, og Bendar Spónir spæla við einum soverðnum neyvleika, at tað veruliga pínir. Hugsi, at tað var Mikines, sum brúkti tað kriterið fyri góðsku, at í stórari list finst altíð ein dráttur av pínu.

TAÐ EKSISTENTIELLA

Henda yrkingin, “Lívið er júst tað, sum tað er”, sum er kosin besti sangtekstur til FMA 2014, kemur inn á tilveruspurningar, sum tykjast gerast meira sjónligir í tínum tekstum, sum árin ganga. Hvørjar tankar gert tú tær um hetta?

– Við savninum Kirkjurnar á havsins botni vágaði eg mær at skriva hetta, sum onkur hevur kallað tilveruyrkingar. Árin frammanundan lá eg meiri á tí politiska bógnum. Ikki tí, eg hevði skrivað onkrar kærleiksyrrkingar og skapt poetiskar myndir, sum boðaðu frá tí, sum skuldi koma við Kirkjunum á havsins botni. Longu í tí fyrsta savninum Trettandi mánaðin bar til at fáa eyga á hasi potentialini t.d. í yrkingini “Til Jossa”: Tað finnast skuggar ið skammast/ yvir kjót sitt/ andlit hvørs eygu/ eru sjúkir fuglar./ Tað finnast ljós hvørs glóð/ aldrin hitar/ hendur ið leita á frostsettum hamrum.

Men hví eg skuldi vera fyltur 40, áðrenn eg tók stigið heilt út, tað dugi eg ikki at siga tær. Helst eri eg ein av teimum, sum mennist seint. Ostran á havsins botni brúkar nógv ár til at framleiða eina perlu. Hinvegin var ikki talan um nakra avgerð, eg tók. Tað kom bara so líðandi, og síðani hevur tað eksistentiella verið ein væl integreraður partur av mínum skaldskapi.

UNIVERSIÐ ER TÓMT

Í hesi somu yrking er ein regla, sum tosar um “varhugan av onkrum, sum ikki rættiliga brúkar somu stødd av orðum sum vit”. Í øðrum yrkingum sigur tú: “Eg stavi orðið Gud/ merki onkur er við mín lið/ stavi orðið ævinleiki/ og stórar rúmdir opnast”...

Sjálvandi liggur nakað at kristnum mystiskum tankagóðsi í reglum sum “varhugin av onkrum, sum

ikki brúkar somu stødd av orðum sum vit”, ella “Eg stavi orðið Gud/ merki onkur er við mína lið”. Tankin, um at universið er tómt, er í veruleikanum ein ræðandi tanki, men eg haldi, at tað er soleiðis! Hatta eru okkara kor. Hinvegin ber til at siga, at tá vit evna at hugsa tankan um ein Gud, so kundi tað indikerað hjáveruna av onkrum, sum ikki brúkar okkara orðastødd. Men tað kann eisini merkja knæfall fyri einum ynskidreymi. Universið er eitt øgiliga kalt stað, og tú stendur einsamallur á einum fúkandi meteori.

Skal eg skilja hetta sum, at varhugin og tað lítla sindrið aftrat, sum tú kemur inná í orðingini: “Lívið er júst tað, sum tað er/ og eitt lítið sindur aftrat”, er ein ynskidreymur, um at universið ikki er tómt hóast alt?

– Ja, tað er handa vegin eg hugsi, men skal eg draga eitt sindur samanum, so brýggi eg meg ikki um hugtøk sum politiskan skaldskap, kristnan skaldskap, tilveruyrkingar, erotiskar yrkingar o.s.fr. Hjá einum bókmentafrøðingini kann tað vera hent at arbeiða við slíkum hugtøkum, men hjá einum skaldi at reindyra tær sjangrurnar merkir, at man frívilliga skerjir seg. Reinur kristin skaldskapur er rætt og slætt vánaligur skaldskapur. Somuleiðis reinur erotiskur skaldskapur. Tá er menniskjan reduserað til nervar, spin og sveitta. Kynstrið hjá einum skaldi er at fáa alt at hanga saman, tað politiska, mytiska, søguliga og sexualitetin.

TÝDDUR TIL ENSKT

Nú verða tinar yrkingar so týddar til enskt. Óttast tú fyri, at tær í týðingini missa ov nógv av teirri merking, sum tú hevur lagt í tær?

– Yrkingarnar, sum eg havi lisið tey seinastu 45 árin, havi eg tikið til mín á føroyskum ella á onkrum skandinaviskum máli. Meginparturin av tí, sum eg havi lisið, er týddir tekstir - Prædikarin í Gamla Testamenti, Rumi, modernistarnir frá Baudelaire og fram til okkara tíð og fyri so vítt eisini amerikanarar sum Whitman og Ginsberg - meginpartin havi eg lisið á donskum. Hvussu nógv er mist burtur á týðingarleiðini frá upprunamálinum til eitt nú norskt ella danskt mál, dugi eg ikki at siga. Men eg rokni við, at tey, sum fara undir týðingarvirksemi, eru kvalifiserað fólk. Tað taki eg í øllum førum sum givið. Eg veit, at Matthew Landrum sjálvur skivur